

Bódán Zsolt
NATCECT. Beszámoló egy angliai folklór kutató központról

Annak ellenére, hogy a Folklore Society (Folklór Társaság) már 1887-ben megalakult Angliában, elsőként a világon, s maga a kifejezés is a szigetországból származik –közismert a tény: William John Thoms használta először 1846-ban a The Athenaeum lapjain megjelent gyűjtési felhívásában- úgy vélem nem tévedek nagyot, mikor azt állítom, hogy ez a diszciplína egy kissé mostohagyermeknek számít az angliai tudományok sorában, különösen ha figyelembe vesszük a szociálintropológia helyzetét is. A hétköznapi ember számára olyan kézenfekvő dolgokon lemérhető ez, mint a könyvesboltok, antikváriumok vagy könyvtárak könyvkiálata. Még szembeötlőbb az eltérés, ha megvizsgáljuk a felsőoktatás helyzetét. Míg szinte minden valamirevaló egyetem rendelkezik antropológia tanszékkel, addig a folklór egyetlen egyetemi bázisa Sheffield-ben található, s elsősorban mint kutató központ működik oktatási feladatokat is ellátva bizonyos keretek között. Ez utóbbi, a maga nemében Angliában egyedülálló intézmény a NATCECT, teljes nevén National Centre for English Cultural Tradition¹, melyről egy rövid ismertetést szeretnék adni a továbbiakban.²

Az intézmény története mintegy negyven évet ölel fel s szorosan összefonódik az alapító, és az igazgatói tisztet egészen 2000-ig betöltő John Widdowson professzor személyével. Az 1960-as évek elején az Newfounlandi Memorial Egyetemen³ tanító Widdowson aktívan bekapcsolódott a Halpert professzor által szervezett gyűjtőmozgalomba. Angliába hazatérve ennek a mintájára alapította a Sheffield Survey of Language and Folklore-t⁴ 1964-ben a Sheffield-i Egyetem Angol tanszékének keretein belül, mely a NATCECT alapját jelentette. A megindult gyűjtőmunka mellett a nagyközönség számára a hagyományos angol kultúra tárgyköréből tartott előadások valamint a folklór iránt komolyabban elkötelezetteknek szervezett találkozók, szeminárium formátumú megbeszélések jellemezték az első évtized munkáját. Az 1968-as év jelentős eseménye volt az archívum megnyitása, mely az addigra felgyülemlett nagy mennyiségű adatot szélesebb körben is hozzáférhetővé tette, majd a következő évben útjára indult az intézmény folyóirata, az évente kétszer megjelenő Lore and Language. A gyűjtőmunkában Widdowson legjelentősebb segítője Paul Smith volt, akivel közösen nem csak hangfelvételveleket és fotókat készítettek, de egy jelentős méretű tárgygyűjteményt is létrehoztak, mely alapját képezte az 1980-as években létrehozott Traditional Heritage Museum-nak⁵. Az intézmény 12 év után 1976-ban átszervezésen ment keresztül és Centre for English Cultural Tradition (CECTAL)⁶ néven a kutatás, archiválás és publikációs tevékenység mellett az egyetemi szintű oktatás feladatát is magára vállalta. Ez utóbbi tevékenységgel csatlakozott az Institute of Dialect and Folklife Studies (Leeds University)⁷ mellé, majd annak 1984-es megszűnése után egyedüli egyetemi központként biztosítja az angliai szakemberképzést a folklórisztika területén. Bár tevékenysége lényegesen nem módosult, a CECTAL nevet 1997-ben NATCECT-re módosították s az ebben a formában működik változatlanul napjainkig.

Az intézmény céljainak, filozófiájának bemutatására úgy vélem érdemes idéznünk néhány mondatot az archívumhoz szerkesztett hivatalos kiadványukból. „A NATCECT előmozdítja a kutatását, tanítását valamint a rögzítését az angol folklór különböző aspektusainak a múltban és jelenben, ahogy azok léteznek(léteztek), mind vidéki és városi összefüggésben. Figyelme elsődlegesen a hagyományos szokásokra és hiedelmekre, gyermek folklórra, nyelvre, hagyományos elbeszélésekre, zenére, énekre, táncra és drámára irányul. Egy sokkultúrájú társadalomban a kutatás ezen területei kiszélesedtek, s felölelik az ország más népeinek folklórlóját is. (...) A folklór átadása már lehetséges fénymásolás, fax vagy számítógép útján, így azt, és annak akadémiai tanulmányozását nem lehet többé meghatározni kizárólag a régi balladákra vagy tündérmesékre, vagy „más” primitív” emberek babonáira, szokásaira összpontosítva. Napjainkban az körülfog olyan dolgokat, mint a jelenkorú szokásszerű viselkedések (mind a hétköznapiak és az átmenet rítusai), „drug lore” és az irodai hagyományok.”⁸

A NATCECT önálló épülete az egyetem főépületétől mintegy tízpercnyi sétára egy kis zsákutca végében található. A dolgozók irodái mellett magába foglal egy szemináriumok tartására alkalmas termet, a mintegy 40000 kötetet számláló könyvtárat (melyben a folklór és antropológia angol nyelvű folyóiratai mellett kelet európaiak pl. román is megtalálhatóak), az archívumot valamint az Institute for Folklore Studies in Britain an Canada⁹ irodáját.¹⁰ Ez utóbbi a Memorial University és a NATCECT által közösen létrehozott intézmény a kanadai és angliai folklórkutatások közötti együttműködés erősítésére valamint a két nép hagyományaiban fellelhető kapcsolatok vizsgálatára.

Néhány adat az Archívumról: a kezdeti lokális jelleget meghaladva napjainkra az ország egész területéről tartalmaz adatokat, magába foglalva a Sheffield Survey of Language and Folklore anyaga mellett a NATCECT által oktatott diákok (beleértve a Phd hallgatókat is) majdnem 1300 dolgozatát, 2800 hangfelvételt, több mint 230 videó felvételt valamint az intézménynek adományozott magángyűjteményeket, melyek közül némelyik a XIX. század elejéig visszamenően nyújt képet az angliai hétköznapokról.

Ugyancsak az intézethez kapcsolódik az 1981-ben alapított Traditional Drama Research Group (TDRG)¹¹ mely egy kötetlen csoportja a hagyományos dráma angliai, kontinensbeli valamint észak-amerikai kutatóinak. Lapjuk a Traditional Drama, melyet a sheffield-i intézet jelentet meg.

Ismertetésünk során nem feledkezhetünk el a NATCECT oktatási tevékenységéről sem, annál is inkább, mert mint említettük az egyedülálló a szigetországban. Ez alapvetően a Sheffield-i Egyetem angol, valamint bizonyos feltételek mellett bármely más szakos hallgatóinak az angol kulturális hagyományokhoz kapcsolódó modulok felvételére, valamint a már valamilyen rokon tudományág (nyelvészet, antropológia stb.) területén diplomával rendelkezőknek további folklór tanulmányok folytatására nyújt lehetőséget. Néhány példa a felkínált modulokra: bevezetés a kulturális hagyományokba és a folklór tudományba, terepmunkamódszerek a folklór és populáris kultúra terén, természetfeletti hiedelmek hagyományai, Angol folklór és irodalom.

Az eddig felsoroltakon kívül az intézmény konferenciák szervezését is magára vállalja. Néháynak a témája a közelmúltból: hagyományos dráma, jelenkori legendák, gyermekfolklór, népdal és ballada.

Végezetül álljon itt az intézet kutatóinak névsora, valamint a NATCECT pontos címe és elérhetősége: Dr Joan Beal (igazgató), Dr John Widdowson professzor, Dr Julia Bishop, Dr Jonathan Rooper. És a cím: The National Centre for English Cultural Tradition (NATCECT), University of Sheffield, 9 Shearwood Road, Sheffield, S10 2TD. <http://www.shef.ac.uk/english/natcect/>

[JEGYZETEK: 1. Angol Kulturális Hagományok Nemzeti Központja.; 2. A cikk alapjául szolgáló adatokat és kiadványokat 2004 első felében gyűjtöttem, amikor is vendégként lehetőségem nyílt a NATCECT kítűnő könyvtárának és folklór archívumának a használata mellett egy kutatói szeminárium látogatására, ahol egy alkalommal magam is előadást tarthattam, melyért ezúton is szeretnék köszönetet mondani az intézmény vezetőjének, Dr Joan Beal-nak, valamint munkatársának Dr Jonathan Rooper-nek.; 3. Memorial University of Newfoundland; 4. Nyelv és Folklór Sheffieldi Kutatása; 5. Hagományos Örökség Múzeum. Elsősorban a sheffield-i hétköznapok, hagyományos élet bemutatására vállalkozik. Néhány kiállításának a címe: Kisiparosok Sheffield-ben, Háztartás a Viktória-korban, a II. világháború évei stb. Bővebben: <http://www.shef.ac.uk/english/natcect/museum/>; 6. Angol Kulturális Hagományok Központja; 7. Dialektus és Népélet Tanulmányok Intézete, Leeds-i Egyetem; 8. Repository and Media Guide. 3. o.; 9. Folklór Kutatások Intézete Britanniában és Kanadában; 10. Természetesen az elengedhetetlen angol teázások feltételeit biztosító konyha sem hiányozhat az épületből!; 11. Hagományos Dráma Kutató Csoport. <http://www.shef.ac.uk/uni/projects/tdrg/>;

IRODALOM: <http://www.shef.ac.uk/english/natcect/>; The National Centre for English Cultural Tradition. MA in Folklore & Cultural Tradition. Leaflet issued by NATCECT; NATCECT Modules Information. Leaflet issued by NATCECT; *Simpson, Jacqueline-Roud, Steve: A Dictionary of English Folklore.* Oxford. 2003.; Repository and Media Guide Archives of Cultural Tradition. Booklet issued by NATCECT; Traditional Heritage Museum. Leaflet issued by NATCECT;]